

Державна установа «Інститут педіатрії, акушерства і гінекології
ім. акад. О.М. Лук'янової НАМН України»

СІЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ВНУТРІШНІ ХВОРОБИ»

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ

Напрямок Підготовки	здобувачі вищої освіти ступеня доктора філософії
Галузь знань	22 Охорона здоров'я
Спеціальність	222 Медицина, 14.01.02 Внутрішні хвороби
Освітньо-наукова програма	Третій (освітньо-науковий) рівень
Форма навчання	очна (денна, вечірня), заочна
Статус дисципліни	обов'язкова
Мова навчання	Українська
Кількість кредитів ЄКТС	12 кредитів (360 годин), в тому числі Педагогічна практика 1 кредит (30 годин)
Рік навчання	2-3 рік (3-5 семестри)
Форма підсумкового контролю	Залік
Викладачі	Медведь Володимир Ісаакович, доктор медичних наук, професор, член-кор. НАМНУ vladimirmedved@ukr.net Меліна Ірина Михайлівна, доктор медичних наук Ісламова Олена Василівна, кандидат медичних наук, alena.pub.isl@gmail.com
Консультації	Згідно графіка

2. АНОТАЦІЯ ДО ДИСЦИПЛІНИ

Силабус з навчальної дисципліни «Внутрішні хвороби» є нормативним документом, в якому визначено зміст навчання та встановлено вимоги щодо обсягу та рівня професійних компетентностей здобувача освітньо-наукового ступеня доктора філософії у галузі охорони здоров'я за спеціальністю 222 «Медицина».

Базою для проходження навчальної дисципліни «Внутрішні хвороби» ДУ «Інститут педіатрії, акушерства і гінекології ім. акад. О.М. Лук'янової Національної академії медичних наук України». Аспірант має право проходити навчальну дисципліну в інших закладах вищої освіти України та за кордоном (відповідно до підписаної угоди).

Під час навчання аспірант повинен досягнути високого рівня теоретичної професійної підготовки, загальних її концепцій та методологічних підходів. При цьому передбачається всебічне розуміння в напрямку визначення різних клінічних варіантів та ускладнень найбільш поширеної внутрішньої патології, планування обстеження хворих та інтерпретації отриманих результатів при найбільш поширених захворюваннях, проведення диференційної діагностики, постановки клінічного діагнозу. Для визначення тактики ведення пацієнтів застосовувати найсучасніші досягнення доказової медицини та приділяти увагу діагностиці невідкладних станів та вдосконаленню навичок надання екстреної допомоги при основних невідкладних станах у терапевтичних, акушерських клініках, демонструвати вміння ведення медичної документації.

3. МЕТА І ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Головною метою викладання навчальної дисципліни «Внутрішні хвороби» є здобуття та поглиблення комплексу знань, умінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних завдань з цієї дисципліни, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, яке вирішує актуальне наукове завдання в галузі терапії, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

4. КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної медичної діяльності, проводити оригінальне наукове дослідження та здійснювати дослідницько-інноваційну діяльність в галузі охорони здоров'я на основі глибокого переосмислення наявних та створення нових цілісних теоретичних або практичних знань та/або професійної практики.

Загальні компетентності (ФК)

ЗК 1	Здатність до науково-професійного самовдосконалення, розвитку індивідуальних здібностей: мотиваційно-ціннісних, когнітивних та творчих
ЗК 2	Здатність до освоєння, системного аналізу і критичного осмислення нових знань в предметній та міжпредметних галузях.
ЗК 3	Здатність до критичного аналізу і креативного синтезу нових ідей, які можуть сприяти в академічному і професійному контекстах прогресу суспільства, базованому на знаннях.
ЗК 4	Здатність до ініціювання та виконання наукових досліджень, результатом яких є одержання нових знань.
ЗК 5	Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконаних робіт.
ЗК 6	Здатність до спілкування з колегами, широким академічним товариством та громадськістю на міжнародному рівні для реалізації інноваційного проекту або вирішення наукової проблеми.

Фахові компетентності (ФК)

ФК 4.	Здатність ініціювати, розробляти та реалізувати дослідницько-інноваційні проекти, включаючи власні дослідження, та автономно працювати під час їх реалізації.
ФК 5.	Здатність обирати методи та кінцеві точки дослідження відповідно до цілей та завдань наукового проекту.
ФК 6.	Здатність інтерпретувати результати наукових досліджень, проводити їх коректний аналіз та узагальнення.
ФК 7	Здатність представлення результатів наукових досліджень в усній і письмовій мові відповідно до національних та міжнародних стандартів.
ФК 8	Дотримання лікарської етики, біоетики та академічної доброчесності.
ФК 9	Здатність до впровадження нових знань (наукових даних) в науку, освіту та інші сектори суспільства.

Програмні результати навчання (ПРН)

ПРН 1.	Демонструвати безперервний розвиток власного інтелектуального та загальнокультурного рівню, самореалізації
ПРН 2.	Визначати основоположні поняття галузі знання, критично осмислювати проблеми галузі знання та проблеми на межі предметних галузей, виокремлювати і характеризувати теоретичний/емпіричний та фундаментальний/прикладний виміри галузі знання.
ПРН 8.	Отримувати, аналізувати, оцінювати та використовувати ресурси, що мають відношення до вирішення наукових проблем і задач в педіатрії.
ПРН 9.	Аналізувати результати наукових досліджень, використовувати методи статистичного дослідження.
ПРН 10.	Виявляти невирішені проблеми у педіатрії, формулювати питання та визначати шляхи їх рішення.
ПРН 16.	Дотримуватися етичних принципів при роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами.
ПРН 17.	Дотримуватися академічної доброчесності, нести відповідальність за достовірність отриманих наукових результатів.

ПЕРЕЛІК

компетентностей відповідно до нормативної навчальної дисципліни «Акушерство та гінекологія» підготовки докторів філософії (PhD) в аспірантурі за спеціальністю 222 Медицина

Спеціалізовано-професійні компетенції

- Здатність застосовувати знання фундаментальних основ, сучасних досліджень проблем і тенденцій медицини у комплексному аналізі явищ і процесів, що виникають в Україні та інших країнах світу.
- Здатність відокремлювати структурні елементи, які складають теоретичну та емпіричну основу системи знань зі спеціальності 222 «Медицина» спеціалізація 14.01.02 – Внутрішні хвороби.
- Здатність виділити та зафіксувати провідний клінічний симптом або синдром патологічного стану чи захворювання; шляхом співставлення зі стандартами, використовуючи попередні дані анамнезу та дані огляду пацієнта, на основі провідного клінічного симптому або синдрому, використовуючи знання про людину,

її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення поставити найбільш вірогідний або синдромний діагноз захворювання

- Здатність використовуючи найбільш вірогідний або синдромний діагноз, дані лабораторного та інструментального обстеження пацієнта, знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення, за певним алгоритмом, здійснювати диференціальну діагностику захворювань для тематичних напрямків зі спеціальності «Медицина» спеціалізація 14.01.02 – Внутрішні хвороби.
- Здатність в умовах лікувальної установи, навчально-виховних, оздоровчих закладів, на виробництві, використовуючи узагальнену процедуру оцінки стану здоров'я пацієнток, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення, серед закріпленого контингенту населення: формувати диспансерні групи хворих; сформувати групи здорових, що підлягають диспансерному нагляду;
- Здатність в умовах медико-профілактичної установи використовуючи статистичні та лабораторні методи, здійснювати епідеміологічний аналіз інфекційної захворюваності населення, виявляючи: групи ризику; території ризику; час ризику; фактори ризику.
- Здатність прогнозувати науково обґрунтовані підходи до модернізації вітчизняної системи охорони здоров'я, організувати та забезпечувати процеси управлінської діяльності з урахуванням процесів реформування галузі.

5. НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ «ВНУТРІШНІ ХВОРОБИ»

Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2-й та 3-й	2-й та 3-й
Семестр	
3-й, 4-й, 5-й	3-й, 4-й, 5-й
Лекції	
40 год.	40 год.
Практичні заняття	
80 год.	40 год.
Семінарські заняття	
80 год.	40 год.
Самостійна робота	
160 год.	240 год.

Тематика та зміст навчальної дисципліни

Коди	Назва курсу	Кількість навчальних годин			
		Лекції	Практичні заняття	Семінари	Усього
1	2	3	4	5	6
1	Захворювання серцево-судинної системи	12	20	20	52
2	Хвороби органів дихання та професійні хвороби	10	14	14	38
3	Захворювання травної системи	8	13	13	34
4	Хвороби нирок	4	6	6	16
5	Хвороби ендокринної системи та обміну речовин	4	5	5	14
6	Ревматичні хвороби	5	7	8	20
7	Клінічна алергологія	1	3	2	6
8	Гематологічні захворювання	3	3	2	8
9	Невідкладні стани. Інтенсивна терапія	7	15	14	36
10	Екстрагенітальна патологія вагітних	6	14	12	32
	Разом за розділами	60	100	96	256
	Іспит			4	4
	Разом	60	100	100	260
	Самостійна робота				100
	Всього				360

Розділ 1 - Захворювання серцево-судинної системи (52 год.)

Тема 1. Методи обстеження в кардіології. Клінічна фармакологія основних груп препаратів, що застосовуються в кардіології.

Тема 2. Артеріальна гіпертензія.

Тема 3. Атеросклероз. Інфекційний ендокардит.

Тема 4. Перикардит. Кардіоміопатії.

Тема 5. Міокардити.

Тема 6. Ішемічна хвороба серця. Стенокардія.

Тема 7. Гострий коронарний синдром. Нестабільна стенокардія. Інфаркт міокарда.

Тема 8. Аортальні вади серця.

Тема 9. Мітральні вади серця.

Тема 10. Вади тристулкового клапана.

Тема 11. Комбіновані вади серця.

Тема 12. Порушення серцевого ритму.

Тема 13. Порушення автоматизму та провідності серця.

Тема 14. Серцева недостатність. Стадії, варіанти, функціональні класи за NYHA.

Тема 15. Гостра серцева недостатність. Набряк легень.

Тема 16. Особливості ведення пацієнтів після кардіохірургічних втручань.

Розділ 2 - Хвороби органів дихання та професійні хвороби (38 год.)

Тема 1. Методи обстеження в пульмонології. Клінічна фармакологія основних груп препаратів, що застосовуються в пульмонології.

Тема 2. Гострі респіраторні вірусні інфекції. Грип.

Тема 3. Хронічне обструктивне захворювання легень. Бронхіальна астма.

Тема 4. Пневмонії.

Тема 5. Рак легень.

Тема 6. Гнійні захворювання легень. Абсцес легень. Емпієма плеври. Бронхоектатична хвороба.

Тема 7. Дихальна недостатність.

Тема 8. Плеврити. Пневмоторакс.

Тема 9. Саркоїдоз легень. Муковісцидоз.

Тема 10. Професійні хвороби. Пневмоконіози. Альвеоліти. Вібраційна хвороба.

Тема 11. Туберкульоз легень.

Тема 12. Раціональна антибіотикотерапія. Вплив антибактеріальних препаратів на імунну систему.

Розділ 3 - Захворювання травної системи (34 год.)

Тема 1. Методи обстеження в гастроентерології. Клінічна фармакологія основних груп препаратів, що застосовуються в гастроентерології.

Тема 2. Гастроезофагеальна рефлюксна хвороба.

Тема 3. Рак стравоходу. Рак шлунку. Діагностика передракових станів.

Тема 4. Гастрити. Дуоденіти.

Тема 5. Диференційна діагностика жовтяниць.

Тема 6. Гепатити. Неалкогольний стеатогепатоз.

Тема 7. Цироз печінки. Печінкова енцефалопатія.

Тема 8. Жовчнокам'яна хвороба. Панкреатит.

Тема 9. Виразкова хвороба шлунку і дванадцятипалої кишки.

Тема 10. Злоякісні новоутворення гепатобіліарної системи. Рак підшлункової залози. Рак кишківника.

Тема 11. Неспецифічний виразковий коліт. Хвороба Крона.

Тема 12. Гострий живіт. Кровотечі в гастроентерології.

Розділ 4 - Хвороби нирок (16 год.)

Тема 1. Методи обстеження в нефрології. Клінічна фармакологія основних груп препаратів, що застосовуються в нефрології.

Тема 2. Сечовий, нефротичний, нефритичний синдроми.

Тема 3. Гломерулонефрит: клініка, діагностика, лікування.

Тема 4. Гострий та хронічний пієлонефрит.

Тема 5. Хронічна хвороба нирок.

Тема 6. Гостре ураження нирок.

Тема 7. Сечокам'яна хвороба. Гостра затримка сечі.

Розділ 5 - Хвороби ендокринної системи та обміну речовин (14 год.)

Тема 1. Методи обстеження в ендокринології. Клінічна фармакологія основних груп препаратів, що застосовуються в ендокринології.

Тема 2. Цукровий діабет. Особливості перебігу цукрового діабету 1 і 2 типу.

Тема 3. Захворювання щитовидної залози.

Тема 4. Ожиріння. Метаболічний синдром.

Тема 5. Хвороби гіпофіза та гіпоталамуса. Хвороба Іценко-Кушинга. Нецукровий діабет. Гіпопітуїтаризм. Акромегалія. Гіперпролактинемія.

Тема 6. Захворювання наднирників. Синдром Іценко-Кушинга. Хвороба Адісона. Феохромоцитома. Первинний альдостеронізм.

Розділ 6 - Ревматичні хвороби (20 год.)

Тема 1. Методи обстеження в ревматології. Клінічна фармакологія основних груп препаратів, що застосовуються в ревматології.

Тема 2. Ревматична лихоманка. Хронічна ревматична хвороба серця.

Тема 3. Суглобовий синдром.

Тема 4. Ревматоїдний артрит. Реактивний артрит.

Тема 5. Анкілозуючий спондилоартрит. Остеоартроз.

Тема 6. Подагра.

Тема 7. Системні васкуліти.

Тема 8. Склеродермія. Дерматоміозити.

Тема 9. Системний червоний вовчак.

Розділ 7 - Клінічна алергологія (6 год.)

Тема 1. Принципи діагностики в алергології. Алергологічний анамнез, елімінаційні проби, лабораторні та інструментальні методи досліджень.

Тема 2. Полінози. Алергічний риніт. Кропив'янка. Атопічний дерматит. Харчова алергія.

Тема 3. Клінічна фармакологія основних груп препаратів, що застосовуються в алергології. Специфічна гіпосенсибілізація. Основні принципи лікування.

Розділ 8 - Гематологічні захворювання (8 год.)

Тема 1. Методи обстеження в гематології. Клінічна фармакологія основних груп препаратів, що застосовуються в гематології. Тлумачення аналізу крові та мієлограми. Показання та техніка переливання крові.

Тема 2. Анемії.

Тема 3. Гемобластози. Лейкемоїдні реакції.

Тема 4. Геморагічні захворювання та синдроми. Тромбофілії.

Розділ 9 - Невідкладні стани. Інтенсивна терапія (36 год.)

Тема 1. Принципи надання невідкладної допомоги. Серцево-легенева реанімація. Особливості проведення у дітей та осіб похилого віку.

Тема 2. Гіпертензивний криз.

Тема 3. Гострий коронарний синдром. Раптова серцева смерть

Тема 4. Гостра серцева недостатність. Кардіогенний шок.

Тема 5. Інсульт.

Тема 6. Втрата свідомості. Колапс.

Тема 7. Судомний синдром. Епілептичний статус.

Тема 8. Шлунково-кишкова кровотеча.

Тема 9. Гостра дихальна недостатність.

Тема 10. Коми (гіпоглікемічна, кетоацидотична, гіперосмолярна, лактацидемічна, мікседематозна)

Тема 11. Тиреотоксичний криз. Гостра надниркова недостатність.

- Тема 12. Гостра ниркова недостатність. Гостра затримка сечі. Гостра гематурія.
 Тема 13. Анафілактичний шок. набряк Квінке. Токсикодермія.
 Тема 14. Гостра печінкова недостатність.
 Тема 15. Опіки. Обмороження. Електротравма. Утоплення.
 Тема 16. Геморагічний шок. Травматичний шок. Гіповолемічний шок.
 Тема 17. Гострі радіаційні ураження. Організація допомоги при масових гострих радіаційних ураженнях.
 Тема 18. Отруєння (харчові, медикаментозні, бойові).

Розділ 10. - Екстрагенітальна патологія вагітних (32 год.).

- Тема 1. Екстрагенітальна патологія вагітних. Загальна тактика ведення вагітності у жінок з екстрагенітальною патологією.
 Тема 2. Вроджені та набуті вади серця та судин при вагітності.
 Тема 3. Аутоімунна патологія та вагітність.
 Тема 4. Антифосфоліпідний синдром: загальноклінічне й перинатальне значення, лікування у вагітних.
 Тема 5. Захворювання шлунково-кишкового тракту та вагітність.
 Тема 6. Гострі інфекції сечових шляхів у вагітних.
 Тема 7. Цукровий діабет та вагітність.
 Тема 8. Захворювання щитовидної залози та вагітність.
 Тема 9. Захворювання системи крові та вагітність: гемобластози та мієлодиспластичні процеси.
 Тема 10. Новоутворення і вагітність.
 Тема 11. Захворювання дихальної системи у вагітних.
 Тема 12. Артеріальна гіпертензія та вагітність.

Завдання для самостійної роботи

1	Робота в клініках інституту (курація хворих під керівництвом керівника, чергування в клініці)	66
2	Участь в проведенні лабораторно-інструментальних обстежень, відпрацювання практичних навичок	20
3	Робота в бібліотеці інституту	18
4	Ознайомлення з останніми міжнародними дослідженнями та рекомендаціями в комп'ютерних класах	14
5	Відпрацювання практичних навичок із застосуванням муляжів в навчальних кабінетах інституту	12
6	Педагогічний практикум	30
	Разом	160

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

- Участь в клінічних обговореннях, консилиумах складних пацієнтів
 Статистичний аналіз отриманих результатів
 Підготовка огляду літератури з вибраної тематики

Підготовка матеріалів для НДР, статей

Презентація результатів дослідження

Оволодіння методикою лабораторного та інструментального обстеження хворого в межах запланованої наукової роботи.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

1. **Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:**

- словесні: розповідь-пояснення, бесіда, лекція, ілюстрація, демонстрація;
- практичні: практичні навички, клінічна робота, реферати

2. **Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності**

- методи стимулювання інтересу до навчання: створення ситуації інтересу при викладанні того чи іншого матеріалу
- навчальні дискусії, розбір та аналіз клінічних випадків

3. **Методи контролю (самоконтролю, взаємоконтролю), корекції (самокорекції, взаємокорекції) за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності.**

- репродуктивні методи - відтворена репродукція як засіб повторення готових зразків або робота за готовими зразками;
- творчі, проблемно-пошукові методи має спиратися на самостійну, творчу пізнавальну діяльність.

Система спирається на загальнозживаний дидактичний принцип міцності знань, умінь і навичок, який базується на таких вимогах:

- систематичність обліку та контролю;
- всеохопленість (усебічність, повнота) обліку та контролю;
- диференційованість (за окремим предметом) та індивідуальність (за стилем і формами контролю);
- об'єктивність оцінювання;
- урізноманітнення видів і форм контролю;
- єдність вимог до контролю.

4. **Бінарні, інтегровані (універсальні) методи:**

- дослідницька діяльність під керівництвом наукового керівника
- самостійна робота поза контролем керівника

6. ВИДИ КОНТРОЛЮ

Навчальна дисципліна «Внутрішні хвороби» закінчується підсумковим контролем у формі заліку («зараховано» або «не зараховано»). Критерії оцінювання результатів навчання. шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою практики	
	для екзамену, курсового проекту, практики	для заліку
90-100	Відмінно	зараховано
82-89	Добре	
74-81	Добре	
64-73	Задовільно	
60-63 33-59	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Нарахування балів для аспірантів здійснюється за 100-бальною системою.

Оцінка **“Відмінно”** - аспірант має глибокі, змістовні та конкретні знання. Аспірант знає класифікацію, особливості клінічних проявів, діагностику диференційну діагностику, лікування внутрішньої патології. Загальна оцінка за дисципліну 90-100 балів.

Оцінка **“Добре”** - аспірант показує достатньо змістовні знання з тих питань, що відображають основні розділи навчальної програми. Аспірант повинен знати основні клінічні прояви методи діагностики та лікування внутрішньої патології та їх профілактику. Загальна оцінка за дисципліну 81-89 балів.

Оцінка **“Задовільно”** - аспірант має неповні знання, які обмежуються простим переліком складників, ознак, рис, без найменших подробиць. Аспірант повинен володіти обов'язковим мінімумом знань щодо теоретичних та практичних знань з внутрішньої патології. Загальна оцінка за дисципліну 64-73 бали.

Оцінка **“Незадовільно”** виставляється за роботу, в якій аспірант не володіє обов'язковим мінімумом знань. Загальна оцінка за дисципліну менше 33 балів.

7. ПОЛІТИКА КУРСУ

Під час проходження навчальної дисципліни «Внутрішня патологія» не допустимо порушення академічної доброчесності, зокрема:

- використання в роботі чужих текстів чи окремих фрагментів без належного посилання на джерело, зі змінами окремих слів чи речень;
- використання перефразованих чужих ідей без посилання на їх авторів;

- видавання за власний текст купленого чи отриманого за нематеріальну винагороду чужого тексту чи його фрагменту;
- несамостійне виконання будь-яких навчальних завдань (якщо це не передбачено вимогами програми);
- фальсифікація результатів наукової чи навчальної роботи;
- посилання на джерела, які не використовувалися у роботі;
- залучення підставних осіб до списку авторів наукової чи навчальної роботи, участь таких осіб у поточній чи підсумковій оцінці знань.

8. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА РЕСУРСНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УЧБОВО-МЕТОДИЧНА ЛІТЕРАТУРА

1. Репродуктивное здоровье (руководство для врачей)// Киев. МЗ Украины, 1999 г. – 127 с.
2. Актуальні питання акушерства у практиці сімейного лікаря Навчальний посібник Ред. Вороненко Ю.В., Шекера О.Г., Вдовиченко Ю.П. Серія “Сімейна медицина” ТОВ”Ландпрес”. Харків. 2016. 346 с.
3. Белоусов Ю.Б. и соавтор. Введение в биоэтику// Укр. мед. часопис, № 3, 2005. – С. 31- 41.
4. Біоетика. За редакцією Ковальової О.М.// МОЗ України. 2006 р.- С. 150-163.
5. Анестезіологія та інтенсивна терапія: підручник для лікарів-інтернів та слухачів вищих медичних закладів III — IV рівнів акредитації та закладів післядипломної освіти. Т.1./ Під ред. І.П. Шлапака. — К.: Ніка Прінт, 2012.— 616 с.
6. Антиаритмічна терапія при фібриляції передсердь. Рекомендації робочої групи з порушень ритму серця Асоціації кардіологів України. – Київ, 2015. — 59 с.
7. Безпека життєдіяльності: медичне забезпечення дорожньо-транспортних пригод/ В.А. Левченко та ін.. — Івано-Франківськ: Прикарпатський нац. ун-т ім. В. Стефаника, 2013. — 307 с.
8. Бильченко А. В. Лечение артериальной гипертензии в различных клинических ситуациях. – К., 2016. – 250 с.
9. Болезни крови в амбулаторной практике: руководство / И. Л. Давыдкин, И. В. Куртов, Р. К. Хайретдинов [и др.]. - 2-е изд., испр. и доп. - М. : ГЭОТАР-Медиа, 2014. - 184 с.
10. Бронхообструктивні захворювання у дорослих осіб: етіологія, патогенез, класифікація, діагностика, лікування. Навчальний посібник / за редакцією Фещенка Ю.І. – К., 2015. – 150 с.
11. Від симптому і синдрому – до діагнозу та лікування: посібник лікаря загальної практики / За заг. ред. І.В. Чопея – Ужгород: ІВА, 2009.-848с.
12. Внутрішні хвороби. / За ред. проф. Глушка Л.В. в 2-х т., Івано-Франківськ, 2004.
13. Внутрішня медицина: Підручник для мед. ВНЗ III-IV рів.акред. / Середюк Н.М. – К.: ВСВ «Медицина», 2009. – 1104 с.

14. Внутрішня медицина: ревматологія: навч. посіб. / В.Є.Кондратюк, М.Б.Джус. – К.: ВСВ «Медицина», 2017. – 272 с. 11. Гастроентерологія: підручник у 2-х томах / за ред. Н. В. Харченко, О. Я. Бабака. – 2-е вид., переробл., доповн. – Кіровоград: Поліум, 2016. – Т. 1. – 488 с.
15. Гастроентерологія. Руководство. Библиотека врача-специалиста / Я. С. Циммерман. – М.: ГЭОТАР-Медиа, 2015. – 816 с.
16. Гастроентерологія. Стандарты медицинской помощи / сост. А.С. Дементьев, И.Р. Манеров, С.Ю.Кочетков, Е.Ю. Чепанова. – 2-е изд., перераб. и доп. – М: ГЭОТАР - Медиа, 2017. – 392 с.
17. Гематология. Национальное руководство / под ред. О. А. Рукавицына. – М.: ГЭОТАР-Медиа, 2017. – 784 с.
18. Гипертонические кризы / под ред. С.Н.Терещенко, Н.Ф. Плавунцова. - 2- е изд., доп. и перераб. - М.: МЕДпресс-информ, 2013. - 208 с.
19. Говенко А.В., Кішко Р.М., Левченко Т.М., Хитрий Г.П. Інтенсивна терапія гострих отруень. Київ, «Віпол», 2010 — 187 с.
20. Гострий коронарний синдром: сучасні принципи лікування у спеціалізованому стаціонарі / Г. В. Книшов, А. В. Руденко, С. В. Сало [та ін.]. – К., 2014. – 20 с. 28
21. Гострі отруєння грибами: діагностика та невідкладна допомога на догоспітальному етапі. Зозуля І.С., Іващенко О.В., Струк В.Ф. Методичні рекомендації . — К.:, 2010. — 23 с.
22. Гострі отруєння продуктами горіння: діагностика та невідкладна допомога на догоспітальному та ранньому госпітальному етапі. Зозуля І.С., Іващенко О.В., Струк В.Ф., Набухотний П.Ф. Методичні рекомендації . — К.:, 2013. — 21 с.
23. Губергріц Н. Б. Хронічні гепатити та цирози печінки: навч. посібник / Н. Б. Губергріц, Н. В. Харченко. – Кіровоград: ПОЛІУМ, 2015. – 288 с.
24. Денисюк В.І., Денисюк О.В. Доказова внутрішня медицина. Підручник для студентів вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації / Вінниця: ДП «Державна картографічна фабрика», 2011 – 926 с.
25. Дифференциальная диагностика внутренних болезней / под ред. В. В. Щёктова, А. И. Мартынова, А. А. Спасского. – М.: ГЭОТАР–Медиа, 2017. – 928 с.
26. Дифференциальный диагноз внутренних болезней: алгоритмический подход : [практ. рук.] / П. М. Хили, Э. Дж. Джекобсон; пер. с англ. Т. М. Азбиль, А. Н. Анваер, Н. Н. Багмет и др.; под ред. Д. Ш. Газизовой. - М.: БИНОМ, 2013. - 280 с.
27. Діагностика та лікування ревматичних захворювань: навч. посібник / А. С. Свінцицький. – К.: Медкнига, 2017. – 372 с.
28. Діагностика та лікування фібриляції передсердь. Рекомендації Робочої групи з порушень ритму серця Асоціації кардіологів України. – К., 2014. – 168 с.
29. Дієтологія: Підручник / Н.В. Харченко, Г.А. Анохіна та ін. – К.: К-д: Вид-во «Меридіан», 2012. – 528с.
30. Европейское руководство по неотложной кардиологии / ред. М. Тубаро, П. Вранкс; пер. с англ. под ред. Е. В. Шляхто. – М.: ГЭОТАР–Медиа, 2017. – 960 с.
31. Електрокардіографічна діагностика і лікування в невідкладній кардіології / В.А. Скибчик, Я.В. Соломенчук. 2-ге доповнене видання. – Л:Простір-М, 2016. – 164с.
32. Жарінов О.Й., Куць В.О., Вережнікова Г.П., Серова О.Д. Практикум з електрокардіографії. — Львів-Київ, 2014. — 268 с.

33. Залізодефіцитна анемія / Видиборець С. В., Гайдукова С. М., Черноброва О. І. та ін.: навч посіб. – Вінниця-Бориспіль: ТОВ «МеркьюріПоділля», 2012. – 238 с.
34. Зозуля І.С., Головченко Ю.І., Оноприєнко О.П. Інсульт: тактика, стратегія ведення, профілактика, реабілітація та прогнози.-Київ, «Світ», 2010 — 319 с.
35. Зозуля І.С., Карета С.О. Інсультоподібний перебіг запальних процесів головного мозку та його оболонок.- Київ,2010 — 83 с.
36. Иммунотерапия: руководство / под ред. Р. М. Хаитова, Р. И. Атауллаханова, А. Е. Шульженко. – 2-е изд., перераб. и доп. – М: ГЭОТАР - Медиа, 2017. – 736 с. 29
37. Инфекционные болезни: учебник / под ред. О. А. Голубовской. – К.: Медицина, 2014. – 784 с.
38. Инфекционные эндокардиты: руководство. Тюрин В.П. / Под ред. Ю.Л. Шевченко. 2-е изд., перераб. и доп. – М.: ГЭОТАР – Медиа, – 2013. – 368 с.
39. Ідіопатичний легеневий фіброз: клініка, діагностика, лікування (методичний посібник) / Ю.І. Фещенко, В.К. Гаврисяк, А.І. Ячник та ін. // Київ, 2016. – 50 с.
40. Кардиомиопатии и миокардиты: руководство. Моисеев В.С., Киякбаев Г.К. – М.: ГЭОТАР – Медиа, – 2013. - 352 с.
41. Клиническая аллергология. Краткий курс. Скворцов В.В., Тумаренко А.В. – СпецЛит, 2015. – 111 с.
42. Клиническая интерпретация рентгенограммы легких: справочник / М. Дарби [и др.]; пер. с англ. под ред. В. Н. Трояна. – М.: ГЭОТАР–Медиа, 2017. – 216 с.
43. Клиническая электрокардиография по Голдбергеру / А. Л. Голдбергер, З. Д. Голдбергер, А. Швилкин; пер. с англ. под ред. Ю. В. Фурменковой. – 2-е изд. – М.: ГЭОТАР–Медиа, 2016. – 280 с.
44. Клиническая электрокардиография: [200 электрокардиограмм, диагностика и комментарии] / Ф. Циммерман; пер. с англ. и ред. В. Н. Хирманова. - изд. 2-е. - М.: БИНОМ, 2013. - 424 с.
45. Клініко-діагностичне значення імунологічних тестів при ревматичних хворобах: навч. посібник / за ред. В. М. Коваленка, Н. М. Шуби. – К.: ТОВ «Прометей», 2017. – 105 с.
46. Клінічна лабораторна діагностика: підручник. Ч.І: Лабораторна гематологія. / О.Г. Берегова. – Запоріжжя, 2013. – 400 с.
47. Медицина невідкладних станів. Екстрена (швидка) медична допомога: підручник / І.С. Зозуля, В.І. Боброва, Г.Г. Рошчін та ін.; за ред. І.С. Зозулі. 3-е вид., переробл. і допов. – К. : ВСВ «Медицина», 2017. – 960 с.
48. Мясников Г.В. Керівництво з воєнно – польової терапії (спеціальна частина). – К., 2015. – 256 с.
49. Надання невідкладної допомоги пацієнтам із гостроюсерцевосудинною патологією: навчальний посібник/ Зозуля І.С., Ганджа Т.І., Іващенко О.В. та інші. – Вінниця, Тов «Меркьюрі-Поділля», 2016. — 87 с.
50. Наказ МОЗ України № 117 від 29.03.2002 р. із змінами і доповненнями, внесеними наказом МОЗ України № 277 від 25.05.2007 року «Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників. Випуск 78 «Охорона здоров'я».
51. Наказ МОЗ України № 384 від 24.05.2012 р. «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при артеріальній гіпертензії»

52. Наказ МОЗ України № 600 від 03.08.2012 р. «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при диспепсії».
53. Наказ МОЗ України № 1118 від 21.12.2012 р. «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної 30 допомоги при цукровому діабеті 2 типу».
54. Наказ МОЗ України №555 від 27.06.2013 року «Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої), третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги та медичної «Хронічне обструктивне захворювання легень».
55. Наказ МОЗ України № 555 від 27.06.2013 «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при хронічному обструктивному захворюванні легень»
56. Наказ МОЗ України №868 від 08.10.2013р. „Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги «Бронхіальна астма».
57. Наказ МОЗ України № 943 від 31.10.2013 «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при гастроєзофагеальній рефлюксній хворобі».
58. Наказ МОЗ України №34 від 15.01.2014 р. Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації екстреної медичної допомоги.
59. Наказ МОЗ України № 263 від 11.04.2014 р. «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при ревматоїдному артриті»
60. Наказ МОЗ України №387 від 04.06.2014 р. «Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги «Рак легені».
61. Наказ МОЗ України № 455 від 02.07.2014 «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при гострому коронарному синдромі з елевацією сегмента ST».
62. Наказ МОЗ України №499 від 16.07.2014 р. «Уніфікований клінічний протокол первинної медичної допомоги дорослим та дітям «Гострі респіраторні інфекції».
63. Наказ МОЗ України № 613 від 03.09.2014 р. «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при пептичній виразці шлунку і 12-палої кишки».
64. Наказ МОЗ України №620 від 04.09.2014 року «Уніфікований клінічний протокол медичної допомоги (УКПМД) дорослим «Туберкульоз».
65. Наказ МОЗ України №634 від 08.09.2014 р. «Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги «Саркоїдоз».
66. Наказ МОЗ України. № 638 від 10.09.2014 р «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при хронічному панкреатиті».
67. Наказ МОЗ України № 808 від 04.11.2014 р. «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при хронічному лімфоїдному лейкозі»

68. Наказ МОЗ України № 826 від 06.11.2014 «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної 31 допомоги при хронічних неінфекційних гепатитах»
69. Наказ МОЗ України № 1021 від 29.12.2014 р. «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при ЦД 1 типу у молодих осіб і дорослих»
70. Наказ МОЗ України №1039 від 31.12.2014 року «Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої), третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги Ко-інфекції Туберкульоз/ВІІнфекція/СНІД.
71. Наказ МОЗ України №327 від 03.06.2015 р. «Уніфікований клінічний протокол первинної медичної допомоги «Кашель у дорослих».
72. Наказ МОЗ України № 709 від 02.11.2015 «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при залізодефіцитній анемії»
73. Наказ МОЗ України №916 від 30.12.2015 р. «Уніфікований клінічний протокол екстреної, первинної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги «Медикаментозна алергія, включаючи анафілаксію».
74. Наказ МОЗ України № 90 від 11.02.2016 «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при запальних захворюваннях кишечника»
75. Наказ МОЗ України. № 152 від 02.03.2016 р «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при стабільній ішемічній хворобі серця»
76. Наказ МОЗ України № 164 від 03.03.2016 «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при гострому коронарному синдромі без елевації сегмента ST»
77. Наказ МОЗ України №614 від 21.06.2016 “Уніфікований клінічний протокол екстреної, первинної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги (УКПМД) “Легенева гіпертензія у дорослих”
78. Наказ МОЗ України №723 від 15.07.2016 р. «Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги «Муковісцидоз».
79. Національний підручник з ревматології / за ред. В. М. Коваленка, Н. М. Шуби. – К.: Моріон, 2013. – 672 с.
80. Невідкладна медична допомога / За ред. І.С. Зозуля, Л.Ф. Матюха, С.В. Білецький — К.: Наша родина плюс, 2015. — 496 с.
81. Невідкладні стани при гострих отруєннях / Зозуля І.С., Іващенко О.В. та інш. – Вінниця, Тов «Меркьюрі-Поділля», 2014. — 112 с.
82. Невідкладні стани при гострих отруєннях / Зозуля І.С., Іващенко О.В. та інш. – Вінниця, Тов «Меркьюрі-Поділля», 2014. — 112 с.
83. Негоспітальна пневмонія у дорослих осіб: етіологія, патогенез, класифікація, діагностика, антибактеріальна терапія та профілактика / Адапована клінічна настанова, заснована на доказах. Уніфікований протокол надання медичної

- допомоги дорослим хворим на негоспітальну 32 пневмонію. – К.: НАМНУ, 2016. – 108 с.
84. Негоспітальні інфекції нижніх дихальних шляхів: монографія / Дзюблик Я.О. – Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2016. – 255с.
 85. Неотложная кардиология / П. Х. Джанашия, Н. М. Шевченко, С. В. Олишевко. - М.: Бином, 2014. - 288 с.
 86. Неотложная помощь: практическое руководство / С.С. Вялов. изд. 5-е. - М.: МЕДпресс-информ, 2014. – 190 с.
 87. Нефрология. Клинические рекомендации / под ред. Е. М. Шилова, А. В. Смирнова, Н. Л. Козловской. – М.: ГЭОТАР–Медиа, 2016. – 816 с.
 88. Основи електрокардіографії / О. Й. Жарінов, В. О. Куць (ред.) – Львів: МС, 2017. – 240 с.
 89. Острый коронарный синдром / под ред. И. С. Явелова, С. М. Хохлунова, Д. В. Дуплякова. – М.: ГЭОТАР–Медиа, 2017. – 384 с.
 90. Очерки клинической пульмонологии / под ред. В. К. Гаврисюка. – К., 2016. – 336 с.
 91. Практикум з електрокардіографії / О. Й. Жарінов, В. О. Куць, Г. П. Вережнікова, О. Д. Серова. – Львів-Київ, 2014. – 268 с.
 92. Практическая аритмология в таблицах: руководство для врачей / под ред. В. В. Салухова. – М.: ГЭОТАР–Медиа, 2017. – 496 с.
 93. Пульмонология. Национальное руководство. Краткое издание / под ред. А. Г. Чучалина. – М. : ГЭОТАР-Медиа, 2016. – 800 с.
 94. Рациональная антимикробная терапия: руководство для практикующих врачей / под ред. С. В. Яковлева. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Литерра, 2015. – 1040 с.
 95. Рациональная фармакотерапия сердечно-сосудистых заболеваний : руководство для практикующих врачей / под общ. ред. Е. И. Чазова, Ю. А. Карпова. – 2-е изд., испр. и доп. – М. : Литерра, 2016. – 784 с.
 96. Ревматические заболевания. В 3 т. Т. II. Заболевания костей и суставов: руководство / под ред. Джона Х. Клиппела, Джона Х. Стоуна, Лесли Дж. Кроффорд, Пейшенс Х. Уайт; пер. с англ. под ред. Е. Л. Насонова, В. А. Насоновой, Ю. А. Олюнина. – М. : ГЭОТАР-Медиа, 2014. – 520 с.
 97. Рекомендації Асоціації кардіологів України з діагностики та лікування хронічної серцевої недостатності (2017) / Л.Г. Воронков, К.М. Амосова, Г.В. Дзяк [та ін.] // Серцева недостатність та коморбідні стани. – 2017. –№1. – Дод. №1. – С. 1-64.
 98. Сахарный диабет. Иммуитет. Цитокины. / Н. Д. Тронеко, К. П. Зак, В. В. Попова, А. К. Бутенко. – К.: Книга-плюс, 2015. – 488 с.
 99. Сахарный диабет. Новое в лечении и профилактике / Дж. А. Колуэлл ; Пер. с англ. : М.В. Шестаковой и М.Ш. Шамхаловой. – М.: БИНОМ. Лаборатория знаний, 2014. – 288 с.
 100. Серцево-судинні захворювання. Класифікація, стандарти діагностики та лікування / за ред. В. М. Коваленка, М. І. Лутая, Ю. М. Сіренка, О. С. Сичова. – К.: МОРІОН, 2016. – 192 с.
 101. Справочник симптомов в общей врачебной практике / К. Хопкрофт, В. Форте; пер. с англ. под ред. В. А. Кокорина. – М.: ГЭОТАР–Медиа, 2017. – 33 480 с.
 102. Стрес і хвороби систем кровообігу / за ред. В. М. Коваленка, В. М. Корнацького. – К., 2015. – 353 с.

103. Сучасні класифікації та стандарти лікування захворювань внутрішніх органів. Невідкладні стани в терапії / за ред. Ю. М. Мостового – 21-е вид., доп. і перероб. – Київ: Центр ДЗК, 2016. – 688 с.
104. Сучасні методи обстеження, техніка лікарських маніпуляцій та їх оцінка в клініці внутрішньої медицини: навч. посібник / Н.І. Швець, Т.М. Бенца, О.А. Пастухова:– Вінниця: ТОВ «Меркьюрі-Поділля», 2014. – 400 с.
105. Трухан Л. В. Болезни кишечника. Клиника, диагностика и лечение / Л. В. Трухан. – СпецЛіт, 2013. – 143 с.
106. Феценко Ю.І. Хронічне обструктивне захворювання легень: нові відтінки проблеми: монографія / Феценко Ю.І., Чайковський Ю.Б., Островський М.М., Дельцова О.І., Геращенко С.Б., Кулинич-Міських М.О., Савеліхіна І.О. – Івано-Франківськ, СІМІК, 2016. – 400с.
107. Функциональная диагностика: национальное руководство / под ред. Н. Ф. Берестень, В. А. Сандрикова, С. И. Федоровой. – М.: ГЭОТАР–Медиа, 2017. – 800 с.
108. Функциональная и топическая диагностика в эндокринологии: руководство для врачей / С. Б. Шустов [и др.]. - 3-е изд., перераб. и доп. – М.: ГЭОТАР–Медиа, 2017. – 272 с.
109. Функциональные расстройства желудочно-кишечного тракта. Практический подход на основе клинического опыта / под ред. Б. Е. Лэйси, М. Д. Кроуэлла, Дж. К. ДиБайза; пер. с англ. под ред. С. В. Демичева. – М.: ГЭОТАР–Медиа, 2017. – 352 с.
110. Функціональна діагностика: національний підручник / за ред. О. Жарінова, Ю. Іваніва, В. Куця. – К.: Четверта хвиля, 2018. – 732 с.
111. Хроническое легочное сердце / Л. Ф. Коноплева, Д. А. Решотько. – К.: Книга-плюс, 2017. – 160 с.
112. Хронічне обструктивне захворювання легень: нові відтінки проблеми / Ю. І. Феценко, Ю. Б. Чайковський, М. М. Островський [та ін.]. – Івано-Франківськ: СІМІК, 2016. – 400 с.
113. Экстренная медицинская помощь: карманное руководство: (учебное пособие)/ Под ред. Г.В. Дзяка. — Днепропетровск: Акцент, 2013. — 371
114. Электрокардиограмма. Анализ и интерпретация / А. В. Струтынский – 15-е изд. М.: ГЭОТАР-Медиа, 2013. - 224 с.
115. Эндокринные синдромы. Диагностика и лечение / А.В. Древаль – М.: ГЭОТАР-Медиа, 2014. – 416 с.
116. Эндокринология: национальное руководство / под ред. И. И. Дедова, Г. А. Мельниченко. – М.: ГЭОТАР-Медиа, 2016. – 1112 с.
117. Эндокринология: учебник для студентов высших мед. учеб. заведений / [П. Н. Боднар, Г. П. Михальчишин, Ю. И. Комисаренко и др.]; под ред. проф. П. Н. Боднара. – изд. 2, перераб. и дополн. – Винница: Нова Книга, 2016. – 488 с.
118. 2014 ESC Guidelines on the diagnosis and 34 management of acute pulmonary embolism (European Heart Journal doi:10.1093/eurheartj/ehu283 (European Heart Journal Advance Access published August 29, 2014)).
119. 2016 ESC/EAS Guidelines for the Management of Dyslipidaemias / Eur. Heart J. – 2016. – Vol. 37. – P. 2999-3058.
120. 2016 updated EULAR evidence-based recommendations for the management of gout / P. Richette, M. Doherty, E. Pascual [et al.] // Annals of the Rheumatic Diseases. – 2017. – Vol. 76. – P. 29-42.

121. 2017 ESC Guidelines for the management of acute myocardial infarction in patients presenting with ST-segment elevation: The Task Force for the management of acute myocardial infarction in patients presenting with ST-segment elevation of the European Society of Cardiology (ESC) / B. Ibanez, S. James, S. Aqewall [et al.] // *Eur. Heart J.* – 2018. – Vol. 39(2). – P. 119-177.
122. A consensus statement on the European Society for clinical and economic aspects of osteoporosis and osteoarthritis (ESCEO) algorithm for the management of knee osteoarthritis – from evidence-based medicine to the real-life setting / *Sem. Arthr. Rheum.* – 2016. – Vol. 45. – S1-S11.
123. ACG Clinical Guideline: Treatment of Helicobacter pylori Infection / W.D. Chey, G.I. Leontiadis, C.W. Howden [et al.] // *Am. J. Gastroenterol.* – 2017. – Vol. 112(2). – P. 212-239.
124. Acute Treatment of Patients With Supraventricular Tachycardia / S.M. AlKhatib, R.L. Page // *JAMA Cardiol.* – 2016. – Vol. 1(4). – P. 483-485.
125. American Association of Clinical Endocrinologists and American College of Endocrinology Guidelines for Management of Dyslipidemia and Prevention of Cardiovascular Disease, 2017, <https://www.aace.com/files/lipid-guidelines.pdf>
126. American Association of Clinical Endocrinologists, American College of Endocrinology, and Associazione Medici Endocrinologi Medical Guidelines for Clinical Practice for the Diagnosis and Management of Thyroid Nodules, 2016, <https://www.aace.com/files/thyroid-nodule-guidelines.pdf>
127. American Association of Neurological Surgeons, Congress of Neurological Surgeons. Prehospital cervical spinal immobilization after trauma In: Guidelines for the management of acute cervical spine and spinal cord injuries, 2013, <https://www.guidelinecentral.com/summaries/prehospital-cervical-spinal-immobilization-after-trauma-in-guidelines-for-the-management-of-acute-cervical-spine-and-spinal-cord-injuries/>
128. American College of Gastroenterology and Canadian Association of Gastroenterology guidelines on the management of dyspepsia / P. Moayyedi, B.E. Lacy, C.N. Andrews [et al.] // *Am. J. Gastroenterol.* – 2017. – Vol. 112. – P. 988- 1013.
129. American Diabetes Association Standards of Medical Care in Diabetes // *Diabetes Care.* – 2017. – Vol. 40(Suppl. 1): S1-132.
130. An algorithm recommendation for the management of knee osteoarthritis in Europe and internationally: A report from a task force of the European Society for Clinical and Economic Aspects of Osteoporosis and Osteoarthritis (ESCEO) / O. Bruyere, C.C. Cooper, J.-P. Pelletier [et al.] // *Sem. Arthr. Rheum.* – 2014. – Vol. 35 44. – P. 252-263.
131. Antibiotics for acute respiratory infections in general practice: comparison of prescribing rates with guideline recommendations / A.R. McCullough, A.J. Pollack, M. Plejdrup Hansen [et al.] // *Med. J. Aust.* – 2017. – Vol. 207(2). – P. 65- 69.
132. Canadian Medical Association InfoBase (CMA InfoBase: Clinical Practice Guidelines (CPGs) <http://www.cma.ca/>
133. Cardiovascular Risk Factor Control for All / P. Greenland, V. Fuster // *JAMA.* – 2017. – Vol. 318(2). – P. 130-131.
134. Centers for Disease Control and Prevention (CDC) <https://www.cdc.gov/>

135. Classification of Cough as a Symptom in Adults and Management Algorithms: CHEST Guideline and Expert Panel Report / R.S. Irwin, C.L. French, A.B. Chang [et al.] // Chest. – 2018. – Vol. 153(1). – P. 196-209.
136. Clinical Knowledge Summaries (CKS) <http://prodigy.clarity.co.uk/>
137. Clinical Practice Guidelines for Hypothyroidism in Adults: Cosponsored by the American Association of Clinical Endocrinologists and the American Thyroid Association, 2012, <https://www.aace.com/files/final-file-hypo-guidelines.pdf>
138. Consensus Statement by the American Association of Clinical Endocrinologists and American College of Endocrinology on the Comprehensive Type 2 Diabetes Management Algorithm – 2018 Executive Summary, 2018, <https://www.aace.com/sites/all/files/diabetes-algorithm-executive-summary.pdf>
139. Eastern Association For The Surgery Of Trauma. Emergency tracheal intubation immediately following traumatic injury: an Eastern Association for the Surgery of Trauma practice management guideline, 2012, <https://www.guidelinecentral.com/summaries/emergency-tracheal-intubation-immediately-following-traumatic-injury-an-eastern-association-for-the-surgery-oftrauma-practice-management-guideline/>
140. Eastern Association For The Surgery Of Trauma. Evaluation and management of mild traumatic brain injury: an Eastern Association for the Surgery of Trauma practice management guideline, 2012, <https://www.guidelinecentral.com/summaries/evaluation-and-management-of-mild-traumatic-brain-injury-an-eastern-association-for-the-surgery-of-traumapractice-management-guideline/>
141. Emergency Airway Management Jonathan Bengler, Jerry Nolan, Mike Clancy College of Emergency Medicine, London 2009
142. Emergency Surgery Course (ESC®) Manual The Official ESTES/AAST Guide Editors: Fingerhut, A., Leppäniemi, A., Coimbra, R., Peitzman, A.B., Scalea, Th.M., Voiglio, E.J. (Eds.) 2016, p-319
143. European Guidelines on cardiovascular disease prevention in clinical practice: The Sixth Joint Task Force of the European Society of Cardiology and Other Societies on Cardiovascular Disease Prevention in Clinical Practice (constituted by representatives of 10 societies and by invited experts) Developed with the special contribution of the European Association for Cardiovascular Prevention & Rehabilitation (EACPR) / M.F. Piepoli, A.W. Hoes, S. Agewall [et al.] // Eur. Heart J. – 2016. – Vol. 37(29). – P. 2315-2381. 36
144. Evaluation and Treatment of Patients With Constipation / T.Stern, A.M. Davis // JAMA. – 2016. – Vol. 315(2). – P. 192-193.
145. Gastroduodenal disorders / V. Stanghellini, F. Chan, W.L. Hasler [et al.] // Gastroenterology. – 2016. – Vol. 150. – P. 1380-1392.
146. Global strategy for asthma management and prevention (2017 Update). Режим доступа: <http://ginasthma.org>.
147. Guidelines for the Use of Antiretroviral Agents in HIV-1-Infected Adults and Adolescents/ Developed by the DHHS Panel on Antiretroviral Guidelines for Adults and Adolescents – A Working Group of the Office of AIDS Research Advisory Council (OARAC). Downloaded from <http://aidsinfo.nih.gov/guidelines> on 4/9/2015.
148. Guidelines on the management of abnormal liver blood tests / P.N. Newsome, R. Cramb, S.M. Davison [et al.] // Gut. – 2017. – P. 1-14.

149. Hess M.W. The 2017 Global Initiative for Chronic Obstructive Lung Disease Report and Practice Implications for the Respiratory Therapist / M.W. Hess // *Respir. Care.* – 2017. – Vol. 62(11). – P. 1492-1500.
150. <http://moz.gov.ua/article/ministry-mandates/nakaz-moz-ukraini-vid-04012018--13-pro-dejaki-pitannja-zastosuvannja-ukrainomovnogo-variantu-mizhnarodnoi-klasifikacii-pervinnoi-medichnoi-dopomogiicpc-2-e>
151. International Diabetes Federation. Clinical Practice Recommendations for Managing Type 2 Diabetes in Primary Care – 2017. Режим доступу: www.idf.org/managing-type2-diabetes
152. Kolditz M. Community-Acquired Pneumonia in Adults / M. Kolditz, S. Ewiq // *Dtsch. Arztebl. Int.* – 2017. – Dec Vol. 114(49). – P. 838-848.
153. Lipid Disorders: Screening and Treatment / J. Jin // *JAMA.* – 2016. – Vol. 316(19). – P. 2056.
154. Management of Adults With Hospital-acquired and Ventilator-associated Pneumonia: 2016 Clinical Practice Guidelines by the Infectious Diseases Society of America and the American Thoracic Society / A.C. Kalil, M.L. Metersky, M. Klompas [et al.] // *Clinical Infectious Diseases.* – 2016. – Vol. 63(5). – e61-111.
155. Management of Helicobacter pylori infection – the Maastricht V/Florence Consensus / P. Malfertheiner, F. Megraud, C. O'Morain [et al.] // *Report. Gut.* – 2017. – Vol. 66(1). – P. 6-30.
156. Management of Helicobacter pylori Infection / R.T. Kavitt, A.S. Cifu // *JAMA.* – 2017. – Vol. 317(15). – P. 1572-1573.
157. NICE guideline: Non-alcoholic fatty liver disease (NAFLD): assessment and management – 2016. Режим доступу: www.nice.org.uk/guidance/ng49
158. O'Gara P., Kushner F., Ascheim D. et al. 2013 ACCF/AHA guideline for the management of ST-elevation myocardial infarction: a report of the American College of Cardiology Foundation/American Heart Association Task Force on Practice Guidelines. *J Am Coll Cardiol.* 2013; 61 (4):p78 – p140.
159. Pharmacologic Treatment of Hypertension in Adults Aged 60 Years or Older to Higher Versus Lower Blood Pressure Targets: A Clinical Practice Guideline From the American College of Physicians and the American Academy of Family Physicians / A. Qaseem, T.J. Wilt, R. Rich [et al.] // *Ann. Intern. Med.* – 37 2017. – Vol. 166(6). – P. 430-437.
160. Pneumonia: Diagnosis and management of community- and hospital-acquired pneumonia in adults. NICE guidelines, 2014. Режим доступу: <https://www.nice.org>
161. Prevention, Detection, Evaluation, and Management of High Blood Pressure in Adults / A.S. Cifu, A.M. Davis // *JAMA.* – 2017. – Vol. 318(21). – P. 2132- 2134.
162. Screening for Prediabetes and Type 2 Diabetes Mellitus / N. Laiterapong, A.S. Cifu // *JAMA.* – 2016. – Vol. 315(7). – P. 697-698.
163. SEMDSA 2017 Guidelines for the Management of Type 2 diabetes mellitus // *JEMDSA.* – 2017. – Vol. 22(Suppl. 1): S1-S196.
164. Silvia G. Priori, Carina Blomström-Lundqvist, Andrea Mazzanti et al. 2015 ESC guidelines for the management of patients with ventricular arrhythmias and the prevention of sudden cardiac death. *Eur Heart J* 2015: p87.
165. Svenningsen S. Asthma Endotypes and an Overview of Targeted Therapy for Asthma / S. Svenningsen, P. Nair // *Front. Med. (Lausanne).* – 2017. – Vol. 26(4). – P. 158.

166. The 2017 Clinical Practice Guideline for High Blood Pressure / P.K. Whelton, R.M. Carey // JAMA. – 2017. – Vol. 318(21). – P. 2073-2074.
167. The New 2017 ACC/AHA Guidelines “Up the Pressure” on Diagnosis and Treatment of Hypertension / P. Greenland, E. Peterson // JAMA. – 2017. – Vol. 318(21). – P. 2083-2084.
168. Weber M., Schiffrin E., White W. et al. Clinical practice guidelines for the management of hypertension in the community a statement by the American society of hypertension and the international society of hypertension // J. Hypertens. – 2014. – Vol. 32 (1). – P. 3-15.
169. Bismuth Ch. Toxicologie Clinique, 5e edition.- Paris: Medecine-Science Flammarion, 2000. - 1092 p.

Офіційна доказова практично-орієнтована медична інформація, яку містять видання:

1. AMA (American Medical Association) <https://www.ama-assn.org/>
2. American Academy of Family Physicians <http://www.aafp.org/home.html>
3. American Academy of Pediatrics Policy (AAP Policy) Clinical Practice Guidelines <https://www.aap.org>
4. American College of Cardiology <http://www.acc.org/>
5. American College of Emergency Physicians <https://www.acep.org/>
6. American Heart Association <http://news.heart.org/>
7. BMJ Clinical Evidence <http://clinicalevidence.bmj.com>
8. Brain Trauma Foundation (BTF) <https://www.braintrauma.org/><http://www.trauma.org/>
9. Eastern Association for the Surgery of Trauma <https://www.east.org/>
10. European Pediatric Association, the Union of National European Pediatric Societies and Associations (EPA/UNEPSA) <http://www.epa-unepsa.org/> 38
11. European Society of Cardiology <http://www.escardio.org/>
12. <http://www.mozdocs.kiev.ua>
13. Medscape from WebMD <http://www.medscape.com>
14. Medscape from WebMD <http://www.medscape.com>
15. National Comprehensive Cancer Network <https://www.nccn.org/>
16. National Guideline Clearinghouse <https://www.guideline.gov/>
17. National Institute for Health and Clinical Excellence (NICE) <https://www.nice.org.uk/>
18. Royal College of Physicians <https://www.rcplondon.ac.uk/>
19. The Association of the Scientific Medical Societies in Germany <http://www.awmf.org>
20. The Cochrane Collaboration The Cochrane Library <http://www.cochrane.org/>
21. The European Society for Emergency Medicine <https://www.eusem.org/>
22. The Finnish Medical Society Duodecim <https://www.duodecim.fi/>
23. The French National Authority for Health <http://www.has-sante.fr/>
24. The National Association of Emergency Medical Technicians (NAEMT) <http://www.naemt.org/>
25. The National Association of State EMS <https://www.nasemso.org/>
26. The National Health and Medical Research Council (NHMRC) <https://www.nhmrc.gov.au>
27. Up To Date <http://www.uptodate.com> Western Trauma Association <https://westerntrauma.org/>

газети:

- “Здоров’я України”;
- “Ваше здоров’я”;
- “Медичний вісник України”;

- “Medicus Amicus”;
- журнали:
- “Therapia”
- “Архів клінічної та експериментальної медицини”;
- “Астма і алергія”;
- “Журнал сучасного лікаря. Мистецтво лікування”;
- “Інфекційні хвороби”;
- “Клиническая медицина”
- “Клінічна інформатика і телемедицина”
- “Ліки України”
- “Лікувальна справа”
- “Лікування та діагностика”
- “Медицина світу”;
- “Медичний всесвіт”
- “Нове в гематології та трансфузіології”
- “Онкологія”; 39
- “Променева діагностика, променева терапія”;
- “Радіологічний вісник”;
- “Український кардіологічний журнал”;
- “Український медичний часопис”;
- “Український пульмонологічний журнал”;
- “Український терапевтичний журнал”
- “Клінічна інформатика і телемедицина”
- “Ліки України”
- “Лікувальна справа”
- “Лікування та діагностика”
- “Медицина світу”;
- “Медичний всесвіт”
- “Нове в гематології та трансфузіології”
- “Онкологія”;
- “Променева діагностика, променева терапія”;
- “Радіологічний вісник”;
- “Український кардіологічний журнал”;
- “Український медичний часопис”;
- “Український пульмонологічний журнал”;
- “Український терапевтичний журнал”

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ В ІНТЕРНЕТІ

1. ДЕРЖАВНИЙ ФОРМУЛЯР лікарських засобів. Під редакцією В.Є. Бліхара, В.І. Мальцева, А.М.Морозова, В.Д. Парія, А.В. Степаненко, Т.М. Думенко. Випуск четвертий Київ 2012. http://www.moz.gov.ua/ua/portal/register_formular
2. РЕЄСТР медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги (База стандартів медичної допомоги в Україні) <http://www.dec.gov.ua/mtd/index.html>

3. РЕЄСТР медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги (Сучасні документи останніх років розроблені на засадах доказової медицини)
<http://www.dec.gov.ua/mtd/reestr.html>
4. Нові клінічні протоколи Міністерства охорони здоров'я України в сфері доказової медицини <http://guidelines.moz.gov.ua>
5. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського - <http://www.nbu.gov.ua>
6. Національна Парламентська бібліотека України - <http://www.nplu.org>
7. Офіційний веб-сайт Всесвітньої організації охорони здоров'я - <http://www.who.int>